

RA-52728

EO-4

#

39499/4

MRI 1921.

L. Vadi.

Mim. büroo - K. Menk.
Tartus, Kõutritän. 3.

Sisu:

Variseno illusioon.	- ti. <u>VI</u> ^c .
* * *	Leida. <u>VI</u> ^b .
Kesktes.	- no. <u>VI</u> ^a .
Muinasjutt.	Ago. <u>VI</u> ^c .
Lambakarjas.	A. S. <u>VI</u> ^c .
Lapsid.	A. S. <u>VI</u> ^c .
Katke Hime päevaraamatust.	D. Sümesson. <u>VI</u> ^a .
"Eo - 3".	Louise Kull. <u>VI</u> ^c .
Kirjavastused.	

Varisenõ illusioon.

— II. VII²

Ta läks... lootusega.... Läks võõrsile oma ideaali
püütoma.

Ta jättis oma lapsepõlve asupaiga, et midagi pa-
remat, kõrgemat leida. Mois see kõrgem, parem oli, tea-
dis ta ainult umbmäärselt, aga ta läks.

Jättes oma pesapaiga mäletas ilusamaid silma-
pilke, aga lootus ja igatsus olid võimsamad, kui ilu-
sam tõe. See ääres õitsvaid lille sõtkus ta armuta
maha; näo langesid ta unistuse ohvrina.

Viimaks jõudis ta rahvahulka, mis elust rikas.
Siin lootis ta leida, mida igatses; lootis leida inimest,
kellel oleks omadused, millest ta unistas.

Ta otsis, otsis, aga asjata: inimest - ideaali ei lei-
dunud.

Viimaks, murtuna ja troostituna, pööras ta ta-
gasi - koju. Õnnetuna, tühjana sammus ta teel, ka-
destas endist seisukorda, mil oli lootnud - ootnud. Tal
olid ilusad mõttekujutused, unistused olnud, mis raskesti
olid aivanõ ülekanda; olgugi, et see ainult illusioon
oli, mis lähemal vaatlusel kokku varises, - aga nüüd?

Ta läks... lootuseta.... Läks kodupoole.

Sadas. Ent taevas polnud tume see juures. Ja hallus oli nägematust päikesest kuldilillakas. Oli nagu oleks püsad tilisenud, oli nagu oleks helisenud neist vööras imeline laul. Suli meele mulle üks ammu surnud inime. Kas polnud see tina laulev hää, mis mu ärgates haihtus kaugusse? Kõrval toas kõneles üks vana vaene naene omast noorusest. Üks vana naene, kes mäletas vaid pühapäevi ja argipäevad oli unustanud: „oli nii ilus süs, nii kaunis, nii väga ilus“, kordas ta ikka. „Ja pühapäevad! See ainus tuba lõhnas munapudrust, mis keedeti, kehtendas puhtusest ja põrand, see aina valendas. Päike paistis. Muid ta ei paista nii heledalt ja soojalt, - ei kunagi. Aga kui Heli pühi paiku oli, kui toom õitses ja sirel, - süs heljutas igast nurgast valge, roosa või lilla rimp lõhna üle tsa.

Ja ma ise veel! Punane veri voolas soontes, kui vahuvün; kääris ja hull. Suu oli kui linnupesa, ala sädistas, ala kilkas oli suu. Ja näed nii tugevad, oi, nii tugevad, et oleks maakerä üles tõstnud, oleks tal olnud sang.

Ja, ilus oli süis, nii kaunis, nii väga ilus, kui palju, palju kaunim kui nüüd!"

Räägin ma ka nü, kui vanaks saan?

Süis peaksin olema rõõmus nüüd. - Aga mul on, kui oleksin juba vana. Nagu minagi võiksin tagasi vaadata teele. Nagu oleks minugi rõõmud ära õitsenud, kui võimalikud varakevadel, mis saavad hiliskevadel valgeiks, pehmeiks tombukesiks.... -

Vihm oli lakanud. Väikesed pilved uitasid, nagu inglid, kätest kinni hoides, rüped täis sõdelevaid pärlid, pöödsid nullasid päikesest.

Pajulind laulis, kas ei pea minagi samuti laulma oma noorusest, - kevadest.

Kurbtus.

- no. VI a.

Lai ja pürita on legendid, ääreka, otsata nagu unistus

Ja mina üksinda, päris üksinda, rändannõrgana, trööstita igaveses vaikuses, hääleta õhus. Mis ei ole mul rahu? ma kihvitan aju, tallan lootused jalge alla, ma nõrgestan mõtlemise, sest tean, et kurbtus minust kaugel ei ole. Kuulen ka kaebust, nutta ja

vingumist, mis mind ärritab, vihastab, mis ka mind nut-
ma ja vinguma paneb.

Oo, ma ei taha, ei taha, et sina, kurbtus, see ole,
kellel võimusi minu üle oleks, kellel oma hinge lubak-
sin väljaimeda. Ei, sa ei saa, ütlen sulle, tagane saa-
tan, minu juures ei ole sul tegemist...

Lai on legendid, lõpmata on vaikus, mis mind
kartma paneb. Ma jooksen, torman üle mätaste, üle
kraavide, komistan, kukun... tõusen uuesti... jook-
sen helluna, metsikuna. Külma õhu vuhise kõr-
vust mööda. Kui, kurbtus, ta on ikka mu juures. Ta
keksib ja hüpleb, ta roomab, hirmitab, hõõrub rõõmu pä-
rast kasa; ta rummardab, püüab mind suudelda, saja-
tab ja vannub.

Tule, lootus, töösti mind; tule, rõõm, vü, päästa
mind, kinnita mind. Kanna mind kaugale, sinna, kus
hüljab, läigib päikesest meri; sinna, kus vaikus ei ole,
kus meri tasast laulu õnnest, ilust laulab.

Lootus, mu kõige parem seltsiline, tule ja tõi-
ma sügama tumma igatsust ja kanna mind sinna,
kus ma rõõmuhool hõisates end karastavasse jahedu-
sesse heita võiksin, et oma rinda voogudest ümbritse-
tud tunda, rinda, mis vaba ja raudne peab olema.

Süü nutaksin rõõmu pärast, põlvitades suudleks ranna
lüva, kus tema - meri - kui laps mängib....

See seda, mu sõber! Sa saad seda, ma tean. Sul on
palju jõudu, sa võid mind aidata, kui sa aga tahad.

Rõõm, sa näed mu hinge ja tead, et ma noor olen, et
mul sinu üle õigus on. Valmista mulle seda õnne, et võik-
sin kõrgelt kaljult merele, püramatusele, igavikule sil-
ma vaadata, kuulda vägevat häält, ning selle jumaluse
ja pühakikkuse es - vaikida. Anduda tundmustele, teades,
et on veel midagi, mis ei sure, kõdune; on veel vabadust
ja tõtt olemas, on midagi suurt, sügavat, kättesaama,
tut, et on veel jumal olemas. ....

Muinasjutt.

(Aine Eesti rahval)

Ago. II e.

Ärevade õõ... Oja sulisel tasa üle valgete kivide, õrn
lükumine käib üle nurme, üle niidu. Õhulained - vaik-
sed -, nemad kannavad oma nägemata turjal armsat
õielõhna laiali, valendava toominga orstelt kuuluse
õõpiku helkivat häält. Kaugemalt metsalaadvalt vaa-
tak kuu hõbedase kumaga alla, puud ja pöösad omanda-

avad tema sumedate kiirte mõju all saladusliku elu, -
meie vaim näeb neist kujusid üles kerkivat, mis muutudes
ja liikudes elu omandavad, täis õrksusi, peensusi, mis
meie meeli kaksipidi mõtlema panevad, kas see unes või
ilmsi....

Oja sulin ei ole mitte enam hulk ühesuguseid he-
lisid, kui lõpu ahela helkivad lülid, vaid meile ka-
jab lugu kõrvu täis nõidusliku ilu ja saladusliku
monu. Udu vinast, õrnast, kerkivad ülespoole varte
puri imelikud olevused, mis meie hingest enne tundma-
tuud ihasid ellu kutsuvad, meid kaasa kisuvad nägema-
ta varjurüki, millest meie vaade ainsalt läbi udu-
linniku suundab tungida. Hingelise erutusega kõike
seda silmitsedes kostab kuskil kaugel mingisugune
hüüd, mis vaikusesse koob. Õa vaata! Pikkamisi kerk-
vad Vee-Jumala tütreid, näkineid ja vesineitsid oma
kristall palastitest, sätenavale veepinnale, kus
nad oma mängu algavad.

Üks ketrab kullast lõnga, viitab hõbe hebeleid,
nõnda, et vasine värtel põrises ja kuldsed koonal-
lavad kõrisesid. Teine ehil pääs pärjaga. Kolmas
lehitab südilinnikut. Teised tantsivad taimedel, lehvi-
vad lille lehtedel ja hüppavad õilme nappudel. Härja-

põlve poisikesed, kuljusid kaelas, karukellad käes, roni-
vad mõõda kõrt, kõnnivad angervaksa varsi mõõda.
Kalda serval kalju otsas istub imeline metsapüga,
murueide tarka tütar, kullane kannel tal kões, vere-
tal viisisid, hõljutab hellasti helisid. Halbijad aga aru-
kad teda vahtimas, pühisilmi pühumas. Siuru aga
lendab lehitivul lämekuse lähelt, pidule pika põlve,
ilule iga ja lõbule laialist luba tooma..... Näe... sääb
tuleb tuta oma silmavarjuga, laenab meile osa omast
loorist ja meie tõuseme igapäisest elu viletsusest kõr-
gele, üles. Tunneme kõike jällegi süütu meelega ja
lapseliku usuga, usume jälle igavese ilu, armastuse
ja õnne sisse.

Meie peame võidu pidu. Peletame vaenlasidemale
pimedusesse ja elame vabalt oma isade pinnal. Meie
vanemad tulevad tagasi, meie astume ühes koos ja ühes
sihis valge väravate poole,

Õhus meid hüüab koidu kurke

Vana-Isa väravalt,

Kõõrutelleb Saadi kana

Uue päeva uuse suussa.

Ämaris on ammu ju lambi koidu kätte annud
ning kuu peidab oma kahvatanud pale kuusiku lat-.

vade taha, kui meeled kevadise õõ muinasjutu vangistusest vabaks saavad....

Lambakarjas.

H. S. VIe.

Kena on kevadine hommik - seda tundsin ma jälle uuesti kord hommikul lambaid õue väravast välja ajades. Päike paistis juba soojalt. Õhk oli puhas ja värske. Linnud laulsid mitmesuguste sirimatega ja puhtamate hääldetega üksteise võidu metsas. Kõla poolt on kuulda lammaste müüginist ja kaniade raagutamist. Mitmesugusete viise ümiseses sammusin lammaste järel metsavahelisele teele, mis nüske ja vilu oli; süs teerada mööda metsast läbi - ja jõudsingi kannastikku, kus karjamaa oli. Lambad asusid kohe noort rohtu nagistama. Päris suur rohi juba, - mõtlesin ma, - võiks elajadki välja lasta. Kui ilus oleksa tänane pühapäeva hommik! - Koht oli metsaga, nimelt kuuskede ja leppadega ümbritsetud. Tuuleõhk ei pääsnud ligi. Oli soe. Kõik oli roheline, kuhu iganes vaatasid. Hinnult hallid pleksinud kannud olid külvatud rohelise põhjale. Tahtsin pikali visata, aga rohi oli veel märg. Istusin süs kannu otsa ja kuulasin kuidas, minu poolt nimetatud, uutsitajad laulsid:

uutsit, tsütsit, tsütsit, uutsit, tsirulip...

Olin õnnelik.

Lapsed.

A. S. VIIe.

Tip! tip! tip! - Heledasti kajavad hüüded metsast vastu, aga kutsutavaid ei ilmu. Tütarlaps, kärbsel lõksu käes hoides, vahib kord metsa, kord põllu poole, kasvast kanu kuskil ei silma. Süs võtab ta ja lõgistab lõksu korgiga. Nagu näha, kostab see hääl paremini, või on ta mõjuvam, sest metsast jooksevad kanad niisugase kiirusega, et nende päale vaadates tunne tõuseb, kui oleks kuskil suur õnnetus juhtunud ja jookstakse veel väimse jõuga appi. Tüdruk valab kärbsed lõksust välja ja vahib pahameelega, kuidas kanad nii rumalad on, et enne surmuid söövad ja elusad ära lasevad lennata. Ta astub mõne kärbsel jalaga päale, kuid teiselt poolt lendavad jälle mitmed ära.

Toa ukse linn lõgistab. Tüdruk pöörab ümber ja näeb välja tulevat venda. Poisil on mingisugune kavatsus, sest ta lausub kohe: „Eldi, mis sa arvad, veeme, paneme Ibuti lakka, auduma. Õrised ei teagi ja saame kanapojad.

Sellal on seitse tükki, ilusad, - väikesed.”

„Mis me neile süüa anname?”

„Noh, küll me saame nii palju ikke tangu ja näe korjavad isi kah. Veele, mine too munad sahvrist välja.”

Tüdruk nagu kõhkleks, aga et tal enesel ettekajutus väikestest kanaporgadest hää on, siis paneb ta lõksu trepili ja jookseb sahvri. Poiss tõmbab eskojas, kust laski minnakse, redeli lāngu ja ronib üles. Siin jääb ta ootama.

Tüdruk tuleb munadega. „Upita üles, ma võtan vastu.”

Tüdruk ronib kolmanda pulga pääle ja ulatab säält korvi poisi kätte. See ronib süs tasakesi edasi. Laski jõudis arutavad nad, kuhu kõige parem oleks mune panna. Viimaks tehakse nurka takkudesse pesa.

„Aga kui ema koju tulles üles leiab,” sõnab tüdruk.

„Ho, kui kana juba audub, mis ta siis ikke teeb, lähme toome aga Muti ülesse.” Kana on julge, aga kui poiss ta lähedal käed laiali ajab, pistab ta jooksu. Tüdruk kargab värava ette. Kana pöörab ümber, otsib poisile vastu, kes ta kannul on ja põikab süs kõrvale, aga juba on väike käsi tal sabast kinni haaranud. Teise käega tõmmatakse ta ligemale ja süs sülele. Aegamööda jõutakse üles, ning silmis särab rõõm. Kana paigutakse õrnalt munade pääle, aga see, nii kui käest saab, paneb laski pidi jooksu. Siin ei ole enam kättesaamine

nü kerge. Poolenisti käte vahelt rabeleb ta lahti, lendab
anna pääle ja kihutab säält mitmesugused asjad läri-
naga maha. Üümaks, kui ta kätte saadakse, rabeleb veel
süles, ja üksnes kauase silitamise tõttu jääb rahuliku-
maks. Kuid veel katsutakse õnne, - vast harineb teine, -
ja pannakse pesale. Kuid seesama lugu. „Ei, kätist ei
saa audujat,“ otsustakse süs, „aga vast on tüti parem.
Tema on küll veel noor, aga vahest tahabki aududa,
sõnab poiss, lähme katsume õige teda.“ Kuid rüdelilt alla
saades kohmetab väike mees ära. Öuest tuleb praegu
ema. - Iish, ilusad kavatsused, jumalaga nüüd. -

Katke Hime päevaraamatust.

D. Sümessoon. VI^a.

On mingi eamäärane, arusaamatu, objektitu
tundmus hinges.

On kulunud unistada, on kulunud armastada, on
kulunud vihata, on kulunud pettida, on kulunud
joobuda ükskõik millest, on kulunud kollased ja muud
värve hullumeelsused, on kulunud kunstnik olla; - ah!
kõik on kulunud.

Ja kas minu, kui hariliku inimese pääs võibgi
sündida midagi uut, olematut mõtet või muud mida ei ole

olnud kellegil enne mind. Lollus, mis puutub see minusse, et sajal on olnud midagi sarnast enne, kui mulle endale tuleb midagi esimesena, süs on sest mulle harilikule küllalt.

Vilets ja hale on inimene, keda ta kas suurendab või vähendab, õieti võtab harva.

Et küll kõige kindlalt peab pettuma. Et küll kõige armsamat peab kard vihkama!

Midagi on hinges, mis nõgesena kõrvetab, kui selle päale mõtlen. Sarnast inimest võisin austada kui Raimond. Tema silmist võisin olla vaimustet: oh, kui paljuütlevad silmad olid tal, kui püüaksid nad endis ainult varanõusi ja saladusi. Lollus, - kuis võib-ko peita midagi, kui midagi peita pole.

Mõistan ta komplimentega sisseteht kõnesi, mis aeti minuga. Mõin pidi olema kerge ja vallatu: oles mõttetu tütarlapse ilusad päärest vaevata mõistust-tarvitavi arutamisega. Ja, nü on teie põhjusmõte, mu herra! Kui osavalt pöörsite minu valit jutuaained, kui osavalt võõrutite lapse naljaga, sellest, mis talle omane. Ja, lõbus te ju olete, kui rõõmust sündinud, kuid seega ei võida te minu juures.

Müsuugust pidin mina austama, kes minus näeb ainult ilusad nukku.

Eo - 3.

Vaevaline, väga vaevaline on „Eo” ilmuma. Tervelt kaks kuud kulustal ära hoovõtmiseks ja kaalutamiseks; kuid sellest hoolimata pööle „Suve õõde” ja „Koidupunade” sääl muud midagi ei ole. Imelik, kas „Suise õõ” autor vaikust kõega katsub või näeb, sest „igale poole kuhu pilgu heidab, võib leida - vaikust”; „ihmjas valgus” - roheline? hall? „Koidupuna” on sarnane, nagu seda „gümnaasistade” ja preili von Vietinghoff’i poolt oodata võis. Kas tõesti terves ilmakirjanduses midagi muud tõlkida ei ole kui L. von U.?

„Suve õõ unistuses” on küll palju vaeva nähtud, istudes õõ läbi külma kaste käes, oodates jällegi koidupuna. Paremini on tabatud juba „Tormi” kirjeldus; kuid kas lausete kordamine on efekti saavutus või hoolitus, ja ütle mata on ka jäetud, mille tagajärjel sündis prantsatus? „Ülevõimus” võib isegi veel õigekirjutusvigu leida; kuid ta on siiski kõige parem teos seni ilmunud „Eo”s „Kontserdi” autor on sõna tõsisest mõttes „võhik” Alvi talle kuulnud mäng, nagu oleks tühje pudelit kolistatud, kust võis ta siis teada, et toonid olid õrnad ja kerged; see on täieline absurd. Ka pole kunagi kuulnud, et tuul või klaver „mulisel”.

Novell „Allo't" lugema harkes tahaks väga hõlpsa:
„Hallo, hallo, kes räägib?"... Glorja esineb kuninga-
poja kultuse revolutsiooniga. See on esimene Põhja
kuninga poeg, minu tutvusringkonnas(!), kel must
pää. Süs on tal tulised silmad, kuma keisal öeldud, et
ta külm ja tagasihoidlik. Kohati arvatakse novell nae-
ru tuju, näit. „Kõik sügavam ekstasid maalisisid ta
jumaliku näe paberile". Muud ei erine Allo harilikus-
dest „kuninga poegade"dest. Näha on, et autor igakord
enne söömist Visnapuud lub. Hptekri „anna taga"
vahtimine on stiilselt lapsik.

Üldse on väljendusviis kohmakas, osalt labane.

Louise Kull. VIIe.

Kirjavastused.

A. S. „Sügise tuul" ei ilmu

A. „ — . " jääb välja

Üksi. „Vesi-roosid" ei ilmu.

Toimkond: M. Raudsepp, L. Vadi, -VII^a; M. Rammo,
H. Lupsmann, -VI^b; E. Oidermann, L. Mugin, -VI^c.

Väljaandja: E. H. K. S. S. Gümnaasiumi VI^{a, b, c} klass.